

Prodává se za ob
řady i s pondělní
v Brně v adminis
měle
v Brně a dou
domě
v Brně a p
dostých
Poli
LIDOVÉ NOVINY
REPRINT KE 100. VÝROČÍ ČSR
Jediný deník, který pamatuje vznik republiky
K - 60
XXVI.

LIDOVÉ NOVINY

V drobném prodeji:
Ranní list a ponděl
ník po 10 h
odpolední list . . 10 h
v Brně i na venkově.
Předplatné přijímá se
jen na obě vydání p
pondělík.
Redakce, administrace,
tiskárna a expedice:
Rudolfova ulice č. 6.
Telefon: redakce 12,
administrace 11.
Pošt. spojitelná 60.700.
Rukopisy se nevracejí.

V Brně v úterý 29. října 1918. Číslo 297.

Československý stát prohlášen.

Lide československý!

Tvůj odvčký sen stal se skutkem.
Stát československý vstoupil dnešním dnem v řadu samostatných kulturních států světa.
Národní výbor, nadaný důvěrou veškerého lidu československého, přejal jako oprávněný a zodpovědný činitel do svých rukou správu Tvého státu.
Lide československý!
Vše, co podnikáš, podnikáš jako nový svobodný člen velké rodiny samostatných svobodných národů. Novým činem v této chvíli zahajují se nové a bohaté a slavné činy Tvé. Nezklaheš očekávání celého kulturního světa, který s žehnáním na rtech vzpomíná Tvých slavných dějin, jež vyvrcholily v nesmrtelných výkonech československých legií na západním bojišti a v Sibiři.
Celý svět sleduje Tvůj krok do nového života, Tvůj vstup do země zaslíbené. Zachováš štít čistý, jako jej zachovalo Tvé národní vojsko — československé legie.
Nezapomínej národní kázně a huď si stále vědom, že jsi občanem nového státu nejen se všemi právy, nýbrž i povinnostmi.
Na počátku velkého díla ukládá Ti Národní výbor, ode dneška Tvá vláda, aby Tvé chování a Tvá radost byly důstojné velké chvíle nynější. Naši osvoboditelé Masaryk a Wilson nesmí být zklamáni ve svém přesvědčení, že dobyli svobodu národu, který dovede sám sobě vládnout.
Ni jediným rušivým činem nesmí být zkazeny velké okamžiky, ni jediný z Vás nesmí se dopustit něčeho, co by mohlo vrhnout stín na čisté jméno národa, každý z Vás musí bezvýhradně šetřit všeho, co jím je svato.
Svobody osobní a majetku soukromého nesmí být dotčeno.
Dbejte bezvýhradně rozkazů Národního výboru!
V Praze, 28. října 1918.

Za Národní výbor československý:

Dr. Fr. Soukup. Jiří Stříbrný. Ant. Švehla. Dr. Vavro Šrobár.
Dr. Alois Rašín.

První zákon.

Národní výbor vydal dnes 28. října první zákon:
Samostatný stát československý vstoupil v život. Zachována souvislost dosavadního právního řádu se stavem novým, aby nenastaly zmatky a upraven nerušený přechod k novému státnímu životu.
Národní výbor jménem československého národa jako výkonný státní svrchovaný orgán nařizuje:
I. článek: Státní formu československého státu určí národní shromáždění ve složení z československou národní radou v Paříži jako orgán jednomyslné vůle národa. Než se tak stane, vykonává státní svrchovanost národní výbor.
II. článek: Veškeré dosavadní zemské a říšské zákony a nařízení zůstávají prozatím v platnosti.
III. článek: Všechny úřady státní, zemské, župní, okresní a obecní jsou podřízeny národnímu výboru a prozatím úřadují a jednají dle stávajících platných zákonů a nařízení.
IV. článek: Zákon tento nabývá platnosti dnešním dnem.
V. článek: Předsednictvu národního výboru se ukládá, aby tento zákon provedlo.
Dáno v Praze, 28. října 1918.
Antonín Švehla. Jiří Stříbrný. Dr. Alois Rašín. Dr. František Soukup. Dr. Vavro Šrobár v. r.

Svobodni!

Rakousko-uherská vláda kapitulovala a tím je rakousko-uherská říše rozvázána. Národní výbor československý ujal se v Praze v důsledku toho zatím vlády a v nejbližších dnech převzme vládní moc v celém československém státu. Přestala doba politických úvah, nastala doba práce. Nyní ukáže český národ, že je zralý k politické samostat-

nosti, a před očima celého vzdělaného lidstva, sledujícího napjaté první kroky osvobozeného národa, vykoná div hladekého a pokojného provedení převratu, jakých svět neviděl dosud mnoho. Naše mladá svoboda i blahobyt nás všech závisí nyní na naší kázní a na našem pořádku. Proto žádáme v této osudné chvíli věrné Čechy, aby s nasažením všech sil se věnovali udržování pořádku a potírání anarchie. První zákon naší vlády nařizuje zachovávání dosavadních zákonů a nařízení, dokud nebudou změněna. Klid, naprostý a nezlomný klid, bez výtržností a bez demonstrací, jest heslem dne. Každý na své místo, ke své práci, ke svým povinnostem. Svoboda naší vlasti je v nebezpečí, nebudeme-li poslušni prvního rozkazu své vlády.

Události v Praze. Triumfující národ.

Praha, 28./10. Zpráva o kapitulaci Rakouska přišla do Prahy o 10. hodině dopoledne. Vyvěšena byla na redakcích a okamžitě nakupily se kolem redakcí ohromné zástupy lidu a veškerý život vyšinul se z obvyklých kolejí. Zástupy lidu shromáždily se na Václavském náměstí a provolávaly slávu československému státu, Wilsonovi, Masarykovi, Francii atd. Vojáci jásali, strhovali kokardy s čepic a ozdobovali čepice barvami národními a trikolorami. Dámy a děti mávaly americkými praporky. Také důstojníci nosí na čepicích místo kokard české barvy. Slovanští lidé před „Zlatou husou“ ověšena byla národními barvami slovanými. Radost a nadšení zářilo každému z očí i tváří, jásot nemá mezí. Reči i projevy dávaly na jevo nadšení. Ruch setrhl se hlavně na Václavském náměstí. Přiklopec a Ferdinandové třídě, ostatní město je poměrně klidné. Ve středu města pouliční dráha jen slyší si razila cestu. Uběhly se zavíraly jednak ze strachu, jednak proto, že personál odešel. Celá Praha je na nohou, víří a jásá.

Národní výbor se ujímá vlády.
Po zprávě o kapitulaci rakouské učinilo předsednictvo Národního výboru okamžitě ne-

odkladná opatření. V hodinách poledních zástupcové Národního výboru místopředseda Švehla, dr. Rašín, dr. Soukup a posl. Stříbrný odebrali se na místopředsedství. Hr. Coudenhove byl už odejel do Vídně. Zástupcové Národního výboru oznámili prezidentovi Kosinovi, že Národní výbor přejímá dnešním dnem veřejnou správu a dosavadní zákony a nařízení až na další rozhodnutí zůstávají v platnosti a nutno celou likvidaci a předání všech věcí rakouského státu československému státu provést co nejrychleji při úplném zachování klidu. Na to zástupcové Národního výboru odebrali se k prezidentu zemské správní komise hr. Schönbornovi a oznámili mu, že Národní výbor dnešním dnem přejímá budovu zemského sněmu se zasedací síní sněmovní pro své účely. Úřednictvo zemské bude nerušeně dále úřadovati. Dopoledne odebrali se zástupcové Národního výboru také do Obláňského ústavu. Zástupcové Národního výboru místopředseda Švehla, jednatel dr. Soukup přišli do úřadovny ústavu společně s členy nové správní komise. Úřednictvo se shromáždilo a bylo vzato do slibu podání rukou. Jménem úřednictva místopředsedou byl zvolen dr. Schwarz slíbil, že úřednictvo plnit bude své povinnosti k národu a novému státu věrně a oddaně. Správní komise ujala se pak svého úřadu. Jsou v ní dr. Viškovský, posl. Jirásek, prof. dr. Němec a redaktor Svozil.

Praha jásající.

Na Václavském náměstí v hodinách poledních došlo k ohromným projevům radosti. Všude bylo nejvyšší rozrušení a vůz, v němž seděli Švehla, Rašín, Soukup a Stříbrný byl obklopen vzrušeným zástupem. Zástupcové Národního výboru sdělili zástupům ústavu vlády a žádali lid, aby ode dneška dbáno bylo bezpodmínečně rozkazů Národního výboru a aby se zachoval všude pořádek. Projevy tyto byly přijaty s jásotem. Každý učinil za jistě vše, aby této chvíli nebyl porušen význam dneška žádnými nepřístojnostmi a výstřednostmi. Svrchovaný zájem národa toho vyžadoval.

Nejživěji bylo u sochy sv. Václava před museem. Tam byly největší zástupy lidu, soustředěn veškerý život, na stupních sochy mluvili řečníci, mezi nimi také posl. Zahradník. Reči jich byly provázeny neuctahajícím jásotem. Řečníci provolávali slávu svobodě a nabádali lid k pořádku. Mluvil také jihoslovenský student, poukazoval na jednotu českého a jihoslovenského státu. Národní výbor vydal vyhlášení k zachování klidu. Za neuctahajícího jásotu a zpěvu zdobila se dnes celá Praha prapory. Rozjařená mládež lala se strhovatí rakouské orly z budov. Strážníci k tomu přihlíželi klidně. Stráž i vojsko chovalo se celkem pasivně. Policejní ředitel odešel dnes ráno podobně jako místopředseda do Vídně. Policie a místopředsedství přešlo úplně ve správu Národního výboru. S vojenským velitelstvím ujednáno, že nepodnikne nic proti lidu a bude dbát pořádku. Jen maďarský plukovník na zprávu, že vojáčkům a důstojníkům mládež strhovala násilně kokardy, vyslal ozbrojený oddíl a prohlásil, že nebude poslouchat nikoho jiného než rozkazů z Vídně. Národní výbor i s tímto důstojníkem ujednán klid.

K večeru rozešly se po městě hudební kapely, které vyhrávaly v čele průvodů jásajícím davům. Sokolstvo české obnovilo Českou Obec Sokolskou a zavázalo se doplnit policii a dát se případně docela k dispozici pro veřejnou službu. K témuž účelu nabídl se česká mládež. České vojsko a důstojníci sejdou se zítra na Žofíně ke schůzi, aby se dohodli o konkrétním postupu, jak nejlépe postaviti se do služeb české věci. Česká Obec Sokolská přejímá veřejnou bezpečnostní službu s ostatními českými korporacemi od zítřka ráno.

Praha se ukázněna.

Osobní bezpečnost nebyla v Praze nikdy porušena, nikomu nebylo spácháno násilí při tak mohutném výbuchu radostného nadšení. Jaký Praha dnes zažila. Zidů si nikdo nevšímal. Říšsko-němečtí vojáci snižili čepice, aby nebudili pozornost. Na Příkopěch v kavárně Hababurk snižala byla tabule a orlíček. Sokolstvo převzeme zítra bezpečnostní službu. Bezpečnostní policie bude mít od zítřka místo dosavadních odznaků červenobílé odznaky. Praž-

ský policejní ředitel dal se do služeb Národního výboru.

V Národním divadle.

V Národním divadle zahrál onchestr před představením hymny (Kde domov můj), která byla obecně boudlivě přijata. Po prvním aktu zapěl sbor Národního divadla opět Kde domov můj, což bylo přijato s frenetickým potleskem. V posledním aktu přišli z Nár. výboru Machar a dr. Franta a byli uvedeni předsedou výboru Národního divadla profesorem Hlavou a intendantem Saffarovicem. Machar pronesl z místopředsedské lože kratší řeč, čím byla oficiálně místopředsedská lože odevzdána Národnímu výboru.

Pěvecké sdružení pražského učitelstva zapělo u musea, s loggie Národního divadla a s balkonu obecního domu hymny sbratřených národů.

V Mor. Ostravě.

Mor. Ostrava, 28./10. Ve večerních hodinách došla zpráva o tom, že Národní výbor v Praze převzal vládu v československých zemích. V divadle dávana právě Jiráskova pohádka Pan Johanes. Projev učinil dr. Fajfrlík, red. Knotek a j. Lid táhl s radostným jásotem na náměstí, kde dr. Fajfrlík znovu promluvil, pak následoval klidný rozechod. V zástupu bylo mnoho důstojníků.

Státní policie dala se do služeb československé věci. Vrchní policejní komisař Rumpí uvědomil o převratu vojenském velení. Zítra budou úřady formálně převzaty.

Zástupci Čechů v Ženevě.

Ženeva, 28./10. V neděli přijely sem dvě české komise. První posl. Kramář, Kašina, Svoboda, Preiss a dr. Šámal, druhá posl. Staněk, Křofáč, Haberman. Obě komise čekají na příjezd delegátů pařížské české vlády. Zástupcům tisku odešel dr. Kramář jakékoliv informace. Ženevští žurnalisté mají za to, že Češi vyšlou zástupce do Paříže a budou jednat s Masarykem a Benešem za účasti amerického plukovníka House.

Lužičtí Srbové.

Adolf Černý v nedělních Národních Listech zdůrazňuje část programu československého státu, dovolává se zásad Wilsonových, Rakouskem i Německem uznaných a přijatých. Jde o Srby lužické, jejich otázka také musí být vyřízena mírovým sjezdem, třebaž čítají při nejmenším 150.000 duší, poněvadž dle slov Wilsonových „každému národu, malému jako velkému, přísluší právo, aby bez překážek a zastrahování si určil vládní formu i směr svého národního rozvoje“.

Srbové lužičtí, kteří jsou nám z celé rodiny slovanské nejbližší a jazykem blíží než Poláci, kteří tak dlouho byli ve svazku české koruny a přes staletý útlak neslýchaného násilí dovedli se udržeti v samostatném kulturním životě, musí býti ne-li připojeni ke státu československému, tedy aspoň mírovou konferencí tak zajištěni ve své existenci, aby žili svobodným národním životem, aby dostali do rukou správu nad svým územím, které musí býti přes hranice Pruska a Sasko spojeno v jednotné území. Sídla lužických Srbů byla vídeňským kongresem r. 1815 rozdělena mezi Sasko a Prusko, mírovým sjezdem musí být opět spojena.

Vzpomínka na černovskou vraždu.

(Jak Maďaři chápali svobodu národů.)
Redaktor A. Štefanek otiskuje v N. L. vzpomínku na hroznou vraždu, kterou maďarští čarkeři z vládního rozkazu spáchali na obyvatelstvu slovenské vesnice Černové. Vzpomínka ta je časová dnes, kdy Maďaři chlubí se svojí svobodomyšleností a áctou k právům svých národů, a proto ji otiskujeme celou:
Dne 27. října 1907 zastřelili maďarští četníci 18 občanů malé vsky Černové nedaleko Ružomberka (na Slovensku), 12 Slováků a asi 80 ležce ranili proto, že Černové nechtěli dovolit, aby kromě Ondřeje Hlinky někdo jiný v vsi vystavil na vlastní útráty jejich nově vystavěný kostel.

Na telegramické pozvání dostavil jsem se na druhý den ráno do Černové. Byla to hrozná podívaná pro mne. U vchodu do vesnice leželo ještě některé mrtvolky a země byla potřísněna krví. Nedaleko kostela ležely ve velké stodole